

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❖ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❖

PUB

ALLA DAMER BÖRA SE VÅRT STORSTILADE URVAL AV
KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD, SPORT OCH RESOR

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.

Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

Paul U. Bergströms ^{A/B}

74 DROTTNINGGATAN 74

∴

DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund

Malmtorgsgatan 3, STOCKHOLM

Telefon: 244 88. Norr 244 19

**Familjerätt. Hyresärenden.
Testamenten. Bouppteckningar.**

*Förfrågningar från landsorten
besvaras omgående.*

Advokat

Eva Andén

Jur. Kand.

Led. av Sveriges Advokatsamfund.

Lilla Vattugatan 14, Stockholm

Tel. 75 76, 75 92, Norr 183 36

*Familjerättssaker, Testamenten,
Boutredningar, Hyressaker,
Rättegångar.*

*Juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar.*

FLICKORNAS YRKESUTBILDNING,

Rådgivare vid val av yrke.

Pris 1 Kr.

I bokhandeln eller å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm.

Ledig annonsplats!

Telefon

539

Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG XI

OKTOBER 1924

HÄFTE 8

Härnäst!

Höstens stora händelse, andra-kammaren, som under månader i förväg, som seden är, i otrolig grad absorberat krafter, intresse, tid och pengar, är ett fullbordat faktum. Resultatet: i stort taget status quo. Ett eventuellt regeringsskifte blir inte följden av någon direkt förskjutning, utan i så fall just orsakat av att ingen förändring inträtt, till regeringspartiets förmån.

Kvinnorna ha, vidkommande deras direkta representation i riksdagen, ävenledes att notera status quo med en stor och beklaglig inskränkning, men vilken icke gjorts beroende på väljarnas skön, fröken Elisabeth Tamms avgång ur andra kammaren. Redan på försommaren bekantgjordes hennes definitiva avsägelse, på grund av hälsoskäl, och man hade att resignera inför den — låt oss hoppas att man kan säga för närvarande — orubbliga verkligheten att hennes röst inte längre skall höras i andra kammaren när frågor som väl behövde belysas utifrån hennes för kvinnornas rättmätiga önskningsar och krav

alltid vakna och aktiva intresse komma före. De tre övriga kvinnliga andra-kammarledamöterna ha återbördats till riksdagen, fru Thüring, fröken Wellin och fru Östlund.

Hur många kvinnliga kandidater som tillsammans i huvudstaden och landsorten varit pliktskyldigast uppställda av respektive partier kan i detta ögonblick inte här fastslås, några funnos ju dessutom som kommit upp genom särskilda kvinnolistor. I intet fall har detta ökat kvinnornas antal i riksdagen.

Att beklaga förhållandet batar föga. Men frågan är om vi på allvar önskar en förändring häri. I så fall få vi i tid rusta oss för ett vida handlingskraftigare och målmedvetnare deltagande nästa gång i den förberedande valrörelsen än vad vi nu presterat. Det torde dock betyda något om en majoritet säger bestämt ifrån, och majoriteten kunna vi förete. Om blott kvinnorna inom de olika partierna verkligen klargöra detta för sig och handla därefter.

Josefina Bengts.

För de många svenskar, som numera känna sig nästan utan hemorts-rätt i Finland, är det en underbart befriande känsla att komma ut till den nyländska landsbygden, där svenskar byggt och bott sedan urminnes tider och där varje drängpojke ännu talar svenska och endast svenska. Det är som att komma hem. Och är man uppfylld av missmod över framtiden och Josefina Bengts sista bok "Fäderna" faller i ens hand, är det som om självkänslan skulle återvända och man genomströmmades av en ny kraft genom denna underbara bok, som talar om fädernas liv för några årtionden tillbaka, deras glädje och sorg, deras kamp och strid och deras modiga starka förtröstan. Och ändå handlar denna bok om en gammal bondesläkts gång emot förfallet genom egennytta, högfärd och fåfänga. Denna släkt är nu utplånad, men grannsläkterna leva ännu i full friskhet och styrka, och till en av dessa gamla bondesläkter, som sedan 300 år tillbaka brukar och bebor sin fäderne-gård, hör Josefina Bengts.

Josefina Bengts föddes den 1 oktober 1875 i Hardom by i Perno socken 8 kilometer från Lovisa på Bengts hemman, där hon ännu bor hos sin bror,

som nu innehar hemmanet. Modern är sedan några år död, men den gamla fadern har ännu sitt rum i det forna hemmet hos sonen. Det är ett hem med en förfinad gammal bondekultur, ej ett spår av nutida fabrikskram. Allt verkar äkta och vederhäftigt liksom människorna, som bo där. Det är med en känsla av välbehag man träder in i Josefina Bengts' eget stora, ljusa hörnrum med de vita pinnmöblerna, klädda med hemvävt tyg i diskreta färger, av Josefina själv växtfärgade — ty växtfärgning är hennes stora intresse —, det rymliga skrivbordet vid det ena fönstret med bokhyllan i vinkel, lätt åtkomlig från skrivbordet. Och att sedan få slå sig ned i gungstolen på andra sidan om skrivbordet och höra Josefina Bengts berätta närmare om de olika personligheterna i sina böcker är oerhört intressant. Hon berättar med liv, humor och värme.

Josefina Bengts är ända sedan sin barndom sjuklig och har svårt att röra sig. Vid sitt femte år angreps hon av en smygande sjukdom, som småningom kom hennes kropp att liksom stelna bort, och en hel vinters behandling hos en av huvudstadens förnämsta läkare kunde inte återge henne hälsan. Hon

kunde därför icke deltaga i andra barns lekar och sysselsättningar, men aldrig hördes ett bittert ord gå över hennes läppar. Hon har av naturen fått en stor gåva i sitt friska, glättiga lynne. Hennes största prövning var att ej kunna gå i skolan med de andra barnen, ty vägen dit var för lång för den lilla sjuklingen. Lärarinnan, hennes goda vän, erbjöd henne visserligen ett hem hos sig under terminerna, men deltagandet i skolarbetet hindrades dock oftast av hennes sjukdom. Josefina Bengts har därför ej fått någon egentlig skolundervisning, men hennes längtan efter kunskaper har varit oerhörd, och de få böcker, hon kom över, läste hon med en sådan iver, att hon kunde dem nästan utantill. Andersens sagor voro den tiden hennes käraste läsning. Då en av granngårdens söner, som gick i storskola i Borgå, kom hem till ferierna med sina böcker, lästes dessa av Josefina med en sådan grundlighet, att hon gått kunnat stå sig i ett förhör rörande deras innehåll. Josefina måste, så långt hennes krafter tillät, även deltaga i hemmets arbeten. Henne ålåg bl. a. all lappning, och i det idoga bondehemmet fick arbetet icke försummas för böckerna, varför läsningen måste ske på aftnarna och söndagarna. Men hon hade bättre tid till sådant än den övriga ungdomen, ty hon var alltid tvungen att sitta stilla på den plats hon valt, om det var vid brasan på vintern eller på gungbrädet i solskenet på sommarn.

I medlet av 90-talet grundades Perno ungdomsförening, till vars styrelse Josefina Bengts, såsom självskrivnen, in-

valdes och nu grydde en lycklig tid för henne, ty genom föreningens bibliotek kunde hon i någon mån tillfredsställa sin gränslösa läslust.

Efter februarimanifestet 1899, som tillintetgjorde Finlands frihet, gick en folkbildningsrörelse över landet, och då besöktes även Josefina Bengts' hembygd av studenter, som höllo folkhögskolekurser och föredrag, i vilka Josefina nu kunde deltaga, sedan hon lärt sig att lättare röra sig med käpp och krycka. Bland denna entusiastiska studentungdom var Josefina Bengts icke blott den tagande utan även den mycket givande.

Sina första författarförsök gjorde Josefina Bengts i Lovisatidningen i Östra Nyland, vars redaktör uppmanat tidningens läsare att insända korrespondensartiklar, en uppmaning som även hörsammades av Josefina Bengts. I dessa hennes artiklar var stilen så originell och iakttagelserna så skarpa, att tidningens redaktör en dag uppsökte författarinnan ute på landet och föreslog henne att mot honorar skriva i tidningen. Författarlusten väcktes nu på allvar hos Josefina Bengts, och hon skrev ned några berättelser från sin hembygds liv. Detta blev bekant för de unga folkbildade studenterna som ivrigt uppmanade henne att ge ut sina berättelser, vilket de möjliggjorde genom att bilda en garantiförening för kostnaderna. År 1902 utkom alltså hennes första bok "I nyländska stugor" med ett företal av författaren Arvid Mörne. Någon ekonomisk vinst skördade hon ej, men garantiföreningen behövde ej heller träda emellan..

Fyra år senare hade Josefina Bengts sin andra samling "I nyländska stugor" färdig, och nu erbjöds henne redan ett honorar av ett bokförlag, vilket dock sedan gjorde konkurs, så att honoraret uteblev, men hon hade glädjen att se sin bok mottagen med stor förståelse av såväl publik som kritik.

I hemmet levde Josefina Bengts fortfarande sitt stilla, men dock så rika liv med sin dagliga gärning, och medan hon spann eller sydde, utarbetade hon i tankarna vad hon själv iakttagit eller hört de gamla berätta om livet i hembygden, vilket hon sedan nedskrev på lediga stunder.

Om hon redan i sina två första böcker dokumenterat sig som en folklivsskildrare av rang, så blev detta ännu mer fallet i hennes tredje bok "Från vargtider och vallpojksår", genom vilken hon intog platsen bland våra förnämsta nutida finländska författare. Berättelsen "Hållkarlar" i denna samling är något, som man aldrig glömmet. Den är skriven kärvt och utan sentimentalitet, men så att hjärtat värker, då man läser om hur hänsynslöst ryska dignitärer och finländska ämbetsmän, då de i forna dagar reste genom landet, foro fram med människor och hästar.

För denna bok erhöi Josefina Bengts äntligen ett ordentligt författarhonorar och belönades dessutom av Svenska litteratursällskapet med ett mindre pris. Vad som särskilt gjorde författarinnan glad var att Nyländska avdelningen nu som erkänsla för hennes folklivsskildringar till henne överlämnade sin sju volymer digra publikationen "Nyland". Dessutom blev hon uppmanad att söka

ett författarstipendium, vilket hon även gjorde och erhöi.

Genom allt detta ansåg hon sig nu ha rättighet att ägna mer tid åt sitt författarskap än förut och kunde med mera ro arbeta på sitt hitintills största verk, "Fäderna", vilket utkom 1921 och belönades med Svenska litteratursällskapets stora pris.

Denna bok är ett storslaget bondepos. "Fäderna" i boken äro alla hemma från Josefina Bengts' egen by, men boken har ett fullkomligt allmängiltigt värde. Den gamla Smedssläktens undergång är den mörka fond, mot vilken bokens övervägande ljusa gestalter avteckna sig. En utomordentligt väl träffad karaktär är, bland andra, den gamla Hardénskan, byns "ljusstake" vid läsförhören, som alltid sade det rätta ordet i det rätta ögonblicket och till vilken alla i brydsamma situationer vände sig och blevo hjälpta, liksom hennes man, den lag- och skrivkunnige Hindrik Hardén, byns andliga ledare, hos vilken männen samlades till rådsläpning, om det så gällde att hjälpa en granne ur svårigheter eller annars dryfta byns angelägenheter. Det finnes egendomligt nog ej en enda kärlekshistoria i hela boken, men det var väl så, att den sentimentala kärleken ännu icke existerade för bondfolket i mitten av förra seklet. Äktenskapet var en affär, en allvarlig affär, och ingenting att leka med, och byns talman, den präktige Anders Bengts, förstod att sköta sin sak med klokhed och uppträdde med stor prydighet.

Josefina Bengts' bok är icke en vanlig allmogeskildring, det är en bok alldeles

för sig. Hon är icke en utomstående iakttagare, utan ser bondens liv så att säga inifrån. Hon är själv bondbarn, lever bondens liv, ser med hans ögon, och hennes tankar gå i samma spår som hans, varför skildringen också blir så äkta, så levande. Men det är icke endast en skildring, det är mer än så, det är en hyllning till den gamla solida bondekulturen; det är på samma gång en predikan, i vilken det gamla temat: "Du skall hedra din fader och din moder, på det dig må väl gå och du må länge leva på jorden", löper igenom som en röd tråd, men där detta icke påbjudes utan visas, att dessa fäder voro heder värda.

Härliga svenskbygd, präktiga svenskfolk, måtte din livskraft bestå genom tiderna i den ojämna kampen för rätten att leva!

Åbo, september 1924.

ANNA BÄCKSTRÖM.

Vårt Årsta.

Årstaföreningens styrelse, som den 24 september sammanträdde i Stockholm för överläggning om huru planen på vårt eget Årsta skulle föras framåt, beslöt att, till att börja med, tecknade andelar skulle inom den 15 november inbetalas. Varje andel uppgår som bekant till 50 kr. För närvarande har man omkring 50,000 kr. genom teckning disponibla.

Vidare diskuterades de linjer som böra följas för införskaffande av ytterligare behövliga medel. Vad man t. v. har att räkna med utöver nämnda 50,000 är en testamentarisk donation å 25,000 kr., plus den lättnad, som kan uppstå genom ett planerat samarbete med Elvingska bostadsfonden. Allmänna meningen inom styrelsen var emellertid att omkring 300,000 kr. vore oundgängliga för starten.

Man hoppas nu att ett önskvärt antal andelar måtte nytecknas före den 15 november så att företaget verkligen måtte kunna sättas i gång.

På jakt i Amerika 1924 efter Fredrika Bremer.

Mitt under kongressbrådskan i Washington med livliga diskussioner, jäktande förhandlingar och upprörda protestmöten av Ku Klux Klan och andra högpatriotiska föreningar, kommer jag ihåg mitt löfte att spåra upp Fredrika Bremers bekanta fredsupprop av 1854. Men även under pauserna ger

det sällskapliga kongressprogrammet full sysselsättning, den amerikanska gästfriheten jagar oss mellan luncher, supéer, teaparties, med eller utan speeches, milslånga bilturer eller annan underhållning. Men det lyckas dock en dag att skolka från en utfärd och söka upp det stora, vackra kongressbibliote-

teket. Tidningsarkivet är nästan folk-tomt och tack vare anvisningar av en hjälpsam amanuens har jag snart en stor inbunden volym framför mig, årgång 1854 av den största dagliga tidningen, *New York Daily Times*. Dar-rande av spänning bläddrar jag igenom den — fåfängt, det måste tas mera systematiskt. Jag börjar om igen och snart fångslas jag av innehållet, som återspeglar en tid, så olik vår att den synes stillastående, ingen trådlös korrespondens, ingen sensationsjakt. For-matet, hälften av nutidens *Times*, sido-antalet en tiondel, utrikesnyheterna månadsgamla.

Jag följer dag för dag, allt annat än fredligt ser det ut i världen i den gamla goda tiden. "Revolutionen i Mexiko", "Massini uppmanar Europas folk att resa sig mot förtryckarne", särskilt ita-lienarne mot Österrike, "Spanska revo-lutionen" o. s. v. Krigsnyheter: "Inva-sion av Krim". Ja visst, det var ju Krimkriget som uppkallade Fredrika Bremer till den brinnante fredsapellen! Mycket riktigt, på första sidan den 23 augusti ser jag mellan parisanekdoter om "St. Napoleon" och kolerarykten en rubrik: *A. P e a c e A l l i a n c e, L e t t e r f r o m F r e d r i k a B r e m e r t o t h e W o m e n o f t h e U. S.* Och så brevet undertecknat. Inga kommentarier, men heller ej den beska kritik, varmed Londonkolle-gan sökte avfärda hennes barnsliga fantasi.

Jag fortsätter läsningen, men söker förgäves efter ett inlägg, ett eko. Hur många hjärtan nådde hälsningen, eller var det även här en ropandes röst i öken?

Länge sitter jag försjunken, lyssnan-de till en svunnen tids röster, innan jag kan besluta mig för att återvända till den rastlösa nutiden.

Ännu några veckors amerikanskt kongressliv, propagandaturneer med överfyllda dagsprogram, omskakande nätter i heta Pullmanvagnar, treminuters fredstal i olika variationer, enligt receptet bättre och bättre dag för dag. Men vid Niagara rymmer jag från Pax Special, extratåget, som fortsätter till Canada, och lyckligt oberoende tar jag av till Boston. Här är en annan värld, tradition och förnäm kultur, som ame-rikanarne själva äro stolta över. En typiskt hemtrevlig kvinnoklubb i ett gammalt aristokrathus öppnas genom ett rekommendationsbrev. Den är för-tjusande, men gör en bara så avund-sjuk på Stockholms vägnar. Första ut-färden gäller Cambridge, den idealiska universitetstaden, i pittoresk arkitektur tävlande med sin engelska förebild. Men jag vill längre bort från nutiden och stadsvimlet. Utanför Cambridge ligger en rad idylliska småstäder, ännu ej förvandlade till stenöknar, nu som förr tillflyktsorter för skaldar och drömmare. Postdiligensen — jag menar bilbussen, gör en tur genom omgiv-ningarna: i Concord utpekas husen, där Hawthorne, Emerson och Alcott bott. På hemvägen stiga vi av utanför Long-fellows hem, Cragie House, och öppna grindarna med en känsla av blygsel över vår bristfälliga litterära bildning. Den gammaldags herrgårdsbyggnaden i en stor, lummig trädgård med rosen-kvarter, solur, paviljonger och pergolor har ännu kvar så mycket stil och stäm-

ning, att vi glömma nutiden. För res-ten räta vi på oss, vår Fredrika har varit gäst här, vandrat i de snirklade gångarna, njutit av utsikten ned mot den lugna floden, Charles River — vi bli alltmer romantiska. Plötsligt få vi syn på, överst på taket till trädgårdshuset, två veritabla porslinskattor, männe de också hörde till den tidens favoritdeko-rationer!

Genom vänners förmedling får jag hälsa på Miss Longfellow, skaldens dot-ter, som ännu pietetsfullt håller faderns arbetsrum i orubbat skick. Med stolthet visar hon på en liten, välformad, men märkvärdigt kraftig hand — Fredrika Bremers. Vid min djärva bön att få foto-grafera den småler hon överseende och bär själv ut den i trädgården, men över-vakar ängsligt proceduren. Kanske anade hon den starka frestelse, som an-fäktade mig, att röva bort klenoden till min vän i Sverige.

Ännu ett minne från Fredrika Bre-mers Amerikavistelse — vilket tydligen behöver korrigeras, men som ju kan återges för kuriositetens skull — be-rättade mig en kvinlig läkare, dr Ras-mussen i Chikago. Hon hade efter ett fö-redrag i Hull House uppsökts av en gammal kvinna, som visat henne en sil-verslant, den hon som barn fått av Miss Bremer. Denna skulle ha bott i Hull House, och Mr Hulls dotter ha döpts till Fredrika Bremer—Hull.

Det vackra avtryck av fredsuppro-pet, som Kvinnornas Fredsförbund låtit utföra till kongressen, gjorde stor lycka och uppskattades särskilt av många svenskamerikaner, som hört föräldrarna med stolthet berätta om den frejdade

landsmaninnan. Men högst skattades det av mig själv, som ofta därmed räd-dades ur kritiska situationer, när en artig värdinna eller mötesordförande plötsligt kom med en oväntad uppma-ning "to say a few words".

NAIMA SAHLBOM.

Kringblick.

Den norska enhetsfronten. Egentligen är detta något mycket märkvärdigt, kanske det märkvärdigaste som på länge hänt inom kvin-norörelsen. Norska kvinnor tillhörande samt-liga politiska partier med undantag av det kommunistiska ha enat sig i en organisation, som de nämna *Kvindernes enhets-front*. För det gemensamma programmets genomförande arbeta de alla inom var sitt poli-tiska parti.

— Vi kvinnor i Norge ha inget politiskt för-flutet, heter det i *Enhetsfrontens* pro-klamation. — Ha vi icke heller någon politisk framtid, frågas därefter.

Svaret är ett bestämt ja, men grundat just på det faktum att i *Enhetsfronten* kvinnorna verkligen samlat sig om gemensamma mål. Norskorna ha hittills haft bitter erfarenhet av att politiskt medborgarskap är en sak och för-mågan att göra sig gällande som politiska med-borgare en annan. De ha under de år som gått sedan deras medborgarrätt beviljades dem sett en kvinna som sin speciella representant i stortinget. Nu ha de klart för sig att de inte i realiteten kunna något uträtta om de ej hålla tillsammans. Resolut ha de bildat *Enhetsfron-ten* och nått ett märkligt resultat i att samla i övrigt vitt skild politisk uppfattning om ett gemensamt programs detaljpunkter. Detta skedde på försommaren, med de stundande stortingsvalen för ögonen.

Programpunkterna äro givetvis i och för sig neutrala: ekonomiskt återuppyggande (främ-

jande av norsk produktion genom landets största inköpsmakt, husmödrarna); hemmens elektrifiering; folkhälsans främjande (moderpensioner, effektiv barnavård, bättre utbildning för sjuksköterskor och barnmorskor m. m.) bostadsförhållandenas ordnande med hjälp av stat och kommun; förbättrat skolväsen; reformerad äktenskapslagstiftning; effektivt lagskydd mot sedlighetsförbrytare; kvinnornas fria tillträde till ämbeten och beställningar; kamp mot kriget.

Det kan tyckas, vid första syn, att det ej är något så särdeles att kvinnor, om än av olika politisk åskådning, ena sig om saker som dessa. Vad som gör det i hög grad betydelsefullt är emellertid att de såsom politiska kvinnogrupper, från skilda håll och dock utgörande en kompakt enhet, ta upp detta som ett program, vilket de ej ämna låta prutas på inom partier och valföreningar och vilket de lägga fram som bestämt förpliktande för de stötdjupa kandidater de stödja vid nomineringen och vid valen.

I sista häftet av *Tidens Kvinder* utvecklar Ella Anker sin mening om vad kvinnorna redan politiskt vunnit genom enhetsfronten under den nu pågående valrörelsen. Fler-talet politiska partier ha tillbjudit enhetsfrontens talare plats på sina valmöten. Flera av dess programpunkter ha upptagits på olika partiers program, och kvinnorna kunna med säkerhet räkna på betydande talmän inom de olika partierna i stortinget för sitt program, när tiden är inne för behandling av dettas skilda punkter.

Marie Michelet skriver i samma nummer av *Tidens Kvinder* att det samlingsmärke kvinnornas enhetsfront skapat är början till en kommande nödvändig upprättelse för kvinnorna på det politiska området.

Skulle inte vi möjligen ha något att lära av detta norska försök? Sammanhållning, så fort politiken spelar in, ha vi svenskor ytterst litet att berömma oss av. "Partiernas springflickor" var ett ominöst namn som Esselde redan på sin tid gav kvinnorna. Låt oss inte beflita oss om att i alla tider förtjäna det.

Att stödja sitt parti är endast gott och riktigt, men vi få också se till att hävda våra meningar inom detta på ett effektivt sätt.

"Pass the Women's Bill"-möte. Även om man har i gott minne engelskorñas strid för akademiskt medborgarskap, Cambridge-universitetet kan berömma sig av detta, glömmer man verkligen bort att de även ha att kämpa för fullt politisk sådan. Men ett fakum är att alljämt mängden av engelska kvinnor äro utslutna från rösträtt på grund av ålders- och förmögenhetstreck, som icke gälla männen. I dessa dagar organiseras emellertid — som i den stora rösträttsstridens — stora kvinnomöten, med lösen av "Pass the Women's Bill", en press på regeringen att ta hand om den föreliggande billen om lika rösträtt för kvinnorna och göra den till lag under innevarande parlamentssession. Ett flertal kvinnoorganisationer stå som inbjudare till ett stort möte i Essex Hall nu i oktober.

Texas väljer kvinnlig guvernör. Den stora nyheten från U. S. A. är att Mrs Miriam Ferguson med en majoritet av 80,000 röster ställts upp som första kandidat vid det instundande guvernörsvalet i Texas. Detta är liktydigt med att hon verkligen blir vald, förklarar tidningen *Equal Rights*, som jublar över den stora segern för en kvinna att nämnas till den framskjutna och ansvarsfulla posten som främste styresmannen av en av Unionens större stater. Inom några månader skulle således Mrs. Ferguson vara guvernör av Texas och den första kvinnan som tar i sin hand skötandet av en stor stats affärer.

U. S. A. marscherar sannerligen i fätan om detta händer. Det försäkras emellertid att Mrs. Fergusons kandidatur haft sin särskilda styrka genom att den varit ett motdrag mot den fruktade Ku Klux Klans inflytande, men näppeligen kan detta ses som något förringande av hennes värde. Det har väl för övrigt kunnat letas upp en manlig kandidat, som också kunde fyllt det ändamålet. Eller skall man tänka sig att alla männen i Texas sitta fruktande och darrande för Ku Klux Klan och endast en kvinna våga låta ställa upp sig i strid mot dennas vilja, då naturligtvis också stödd av

kvinnorna. Tanken är roande, men föga tro-
lig, och hur man än vänder på det, blir det
ett faktum att Mrs. Ferguson gått av med för-
sta priset i tävlingen. Det blir en segerdag
för amerikanskorna när valet i Texas verklig-
gör Mrs Fergusons guvernörsskap där.

Hur är det, i Sverige anses ju befattningar

inom den administratiella förvaltningen ända så
långt ned som till exempelvis landssekreterare
och länsassessorstjänsterna — landshövdinge-
sysslan är ej att tala om — undantagna från
kvinnornas behörighet? Det "allmänna betrak-
telsesättet" lär ju inte tillerkänna dem till-
räcklig auktoritet för sådant.

En borgfru från 1700-talet.

Av de kvinnor, som vid 1700-talets
A ingång sutto som fruar å svenska
slott och borgar, torde väl knappast
någon ha varit mera manhaftig och i
rent praktiskt avseende duglig än än-
kegrevinnan Margareta Barnekow.
Hon var dotter av en stor fältherre
och fostrad under en tid, som i rent
yttre avseende var ärorik och glans-
full, men som ifråga om det inre bjöd
på både försakelser och fattigdom.
Och för den som i likhet med grevin-
nan Margareta hade en stor gård att
bruka och ett betydande gods att skö-
ta, gällde det att se efter så att alla
erhölo sin rätt. Hon hade en allde-
les särskild förmåga i detta avseende
och Wittskövle stora gods ansågs un-
der hennes tid vara ett av de bäst
skötta och underhållna i Skåne.

Margareta von Ascheberg föddes
den 9 juli 1671 på Holma gård i Bo-
huslän. Hon var den tolfte i ordnin-
gen av fältmarskalken Rutger von
Aschebergs döttrar. Och heter det om
henne i ett gammalt äreminne, att »en
kristlig och förnuftig gudsfruktan böj-
de henne till allt, som var hennes

stånd anständigt; natur och lycka
gjorde henne till ett fullkomligt frun-
timmer. En fördelaktig skapnad och
utseende jämte gudsfruktan, förstånd
och artighet beredde henne ett lyck-
ligt äktenskap, då hon den 26 jan.
1691 i Malmö vigdes med Kjell
Kristopher Barnekow.»

Denne var född på Wittskövle gård
och son till den Christian Barnekow,
som vid Skånes övergång till Sverige
introducerades med nr 36 på Riddar-
huset. Modern hette Brita Scheel. Ef-
ter föräldrarna ärvde han Wittskövle,
Rosendal och Örtofta i Skåne samt
Ralsvik och Strey på Rügen, varför
han var en synnerligen förmögen man.
Detta helst som vi kunna lägga där-
till att han sedermera ärvde Kjöge på
Seland och Ugerup i Skåne.

Friherre Barnekow hade fått en vår-
dad uppfostran. Efter åtskilliga ut-
ländska resor ingick han i holländsk
krigstjänst, där han beforderades till
kavalleriöverste. Karl XII utnämnde
honom sedermera till chef för ett rege-
mente, de s. k. Prästdragonerna, upp-
satta av klereciet. Denna befordran

kostade honom livet. Åtminstone uppgiva äldre källskrifter detta. Han avled helt hastigt under ett besök i Kalmar den 19 dec. 1700. Man uppgav sålunda att han skulle ha blivit utmanad till duell av en person, som ansåg att B. gått före honom med avseende på befordran. Enligt en annan version skulle han ha blivit mördad, enligt en tredje hade han blivit svårt sårad i slaget vid Narva och på hemvägen därifrån dött i Kalmar. Å plåten på hans kista i Wittskövle kyrka står emellertid, att han dött »under dess ämbetsförrättning i Kalmar», och i den likpredikan som den 28 augusti 1701 hölls över honom i Kristianstad heter det att »han bortryckts av en häftig feber» och att vid hans dödsbädd voro närvarande dåvarande biskopen i Kalmar Henning Skyttehjälm och landshövding Bleckert Wachtmeisters friherrinna.» Märkvärdigt nog synes denna sak aldrig till fullo kunna bli uppklarad.

Ett är emellertid säkert, att efter ett nioårigt äktenskap satt den trettioåriga grevinnan som ensam maka å sina många stora gods och domäner. Hon blev nu också i tillfälle att uppenbara sitt bästa fädernearv — ett oförskräckt mod, en till otrolighet gränsande arbetsförmåga och en administrativ duglighet av enastående art. Mannen hade varit som bäst i färd med uppsättande av ett dragonregemente och nu blev det hon, som kom att fullfölja hans gärning. Av Kungl. Maj:t erhöll hon icke allenast rätt att fylla de luckor beträffande manskap och hästar, som ännu fatta-

des, utan ock att tillsätta alla officersbeställningarna vid regementet. Hon granskade också sitt folk med stor urskillningsförmåga, och det blev både vad befäl, manskap och hästar beträffar ett regemente av den mest exemplariska beskaffenhet. Hon hade själv kompletterat detta med 211 man med häst och mundering, vilket kostat henne och hennes barn ett belopp av cirka 20,000 daler s:t. Detta inkräktade betydligt på förmögenheten. Hennes egendom var väl ansenlig, men de kontrakter, som mannen avslutat med kronan och som hon hade att uppfylla, gjorde hennes ekonomi rätt vacklande och osäker, som en samtida författare skriver: »Det var en svår tid för henne, men hon företog och utförde lyckligen och väl allt det, som hennes man icke hunnit med att utföra. Det huvudsakligaste eller regementets uppsättande blev till alla delar verkställt.»

Då allt var klart satte hon sig själv i spetsen för regementet, då detta samlades i Kristianstad. Sedermera intog hon sin plats vid bordet bredvid mönsterherren. Allt visade sig vara förstklassigt och grevinnan Barnekows namn gick under de dagarna vida omkring. Det ansågs av litet var, som förstod sig på dylika saker, att det kraftprov som utförts var ett sådant, värdigt en furstlig person. Det var nämligen icke nog med att hon uppsatte regementet utan hon hade även till följd av de ingångna kontrakterna att under flera år uppehålla detsamma samt fylla alla de vakanser, som under kriget lopp uppstodo. Och detta

föll sig icke alltid så lätt. Det är ju ganska naturligt att alla dessa lika kostsamma som stora gravationer ej kunde uppfyllas utan en betydlig gravation för egendomen, men genom sparsamhet i hushållningen och en alldeles enastående klok omtanke betalade grevinnan det oaktat icke allena sin skuld utan sattes ävenledes i stånd att köpa flera gods. Sålunda köpte hon den söder om Eslöv belägna Ellingegården av den alldeles utarmade Hans Walkendorff å Hesseholm; Söfdeborg, beläget i Ystadstrakten, numera ett milliongods, köpte hon av greve Claes Sparre samt hälften av Tosterup i samma trakt av sin syster landshövding Mackliers änka. Den andra hälften ärvde hon sedan av sin broder generalen greve von Ascheberg.

Det är nästan obegripligt huru grevinnan Ascheberg, som själv ingrep i allt rörande sina gods' förvaltning, kunnat gå i land med allt detta, helst som icke så få av de skånska godsägarna, med ograverad egendom, under dessa svåra krigstider blevo alldeles ruinerade. Godsens avkastning förlög sällan att betala dem pålagda gårdar och kontributioner. Hon gick gemenligen under benämningen grevinnan Ascheberg och av folkhumorn kallades hon gemenligen »Aschebergskan». Man visste att hon var en »rivande kvinna», och alla de underlydande å hennes gods hade fruktan för att hålla allt i ordning då hon kom. Ty lika snar som hon var att hjälpa, där detta var av behovet påkallat, lika fort kunde hon hårdhänt gripa in då hon träffade folk som icke skötte sig. Det

uppgives också att hennes gods, liksom den bekante baron Hans Ramels, på sin tid voro mönstergods, där välmåga, reda och ordning var rådande bland de underlydande likaväl som hos den, vilken satt vid styret.

Då konung Fredrik I och dennes drottning Ulrika Eleonora efter Karl XII:s död företogo en resa genom Skåne, blev hon på det artigaste sätt bemött av dessa. — Det berättas för övrigt att under samma resa förde konungaparet med sig en hund, som alltid brukat ligga vid konung Carls fötter och som allmänheten hade sig väl bekant. Samma hund hade ävenledes sin plats vid bordet mellan majestäterna och spisades av deras egen hand.

Barfod omtalar i sina minnen av den skånska adeln att efter åtskilliga års änkestånd erhöll grevinnan Ascheberg i dåvarande generalguvernören över Pommern greve Meijerfeldt en förnäm och envis friare. Hon sade sig emellertid icke kunna bifalla denna hans önskan, emedan hon ansåg att åren därför lade hinder i vägen. Greven, som var äldre än hon, lade emellertid icke detta avslag värre vid sig än att han vände sig till hennes yngre dotter. Till hans egen förbluffelse erhöll han av henne ja och äktenskapet blev också fullbordat. Dock säges det icke ha blivit lyckligt. Och det kan man lätt förstå, då man vet att hans ålder var mer än tredubbel emot hennes. Greve Meijerfeldt var emellertid en förmögen man, och detta torde ha varit en orsak till att modern icke sökte att förhindra detta äkten-

skap. Hon köpte sedermera Söfdeborg, där det unga paret bosatte sig.

På äldre dagar gjorde grevinnan ett ordentligt arvsskifte. Äldste sonen erhöll Örtofta, den andre i ordningen Söfdeborg, och var det denne som försålde det till greve Meijerfeldt. Den ene av mågarna, landshövding William Bennet, en av segrarna vid Hälsingborg 1710, fick Ellinge. Den andre Kjöge gård på Seland, som fortfarande var i Barnekowska släktens händer. Själv behöll hon Wittskövle, Ugerup och Rosendal. Innan hon gick hädan hade hon nöjet att se den äldste av sönerna, Christian, stiga upp till rikets högsta värdigheter. Han blev icke allenast landshövding i Kristianstad utan ävenledes general och slutligen generallöjtnant.

Vi ha redan förut framhållit att grevinnan Barnekow var en verklig hushållerska. Hon var också ovanligt duglig som maka och husmoder. Sina barn uppfostrade hon i tukt och Herrans förmaning och sitt folk höll hon till både gudsfruktan och anständighet. Det berättas sålunda att hon hade ett eget rum, gränsande intill borgstugan å det ståtliga Wittskövle, och hon underlät aldrig att efterse folkets bordsskick och försummade aldrig att bevista deras bönestunder. Hon hade i allmänhet, enligt den tidens sed, egen huspräst, och denne fick inför henne svara för att den andliga själavården blev på ett tillfredsställande sätt tillgodosedd. Under denna tid var det i allmänhet många drängar å de stora gårdarna, och dessa hade i allmänhet födan å gården.

Dessutom uppgives det att godsets arbetsfolk hade fri tillgång till det dricka, som för tjänstefolkets räkning stod i ovan anförda rum, ävensom till den aldrig inlåsta brödkorgen. Denna senare anlidades dock mera sällan av bönderna, vilka alla voro välmående. Vidare berättas att grevinnan Ascheberg höll sabbaten i sådan hälgd, att hon en gång avvisade sin äldste son, general Barnekow och dennes grevinnna, då de på nyårsdagen kommo för att göra henne sin uppvaktning.

Med den andre sonen i ordningen, överste Rutger Barnekow, stod hon under någon tid i ett spänt förhållande. Denne ingick nämligen mot hennes vilja äktenskap med en fröken Macklier, som var hans kusin. Hon ansåg dem nämligen vara för nära släkt till ett äktenskaps ingående. Snart nog vann emellertid sonhustrun hennes stora aktning emedan hon visade sig vara en god husmor och en sträng hushållerska. Sådant imponerade alltid på grevinnan Ascheberg. Men å andra sidan berättas att hon var förbittrad på henne många gånger för den högdragenhet hon lade i dagen, vilket hon räknade som ett svårt fel. Själv hade hon aldrig lidit av detta. Dock imponerade alltid hennes medfödda värdighet.

Helt annat var det med den andra svärdottern, grevinnan Stenbock, som hade ett särskilt hjärtegott sätt och en vänlighet i uppträdandet, som verkade tilltalande på änkegrevinnan. Men hon var mycket begiven på spel och nöjen, vilket var en nagel i ögat på borgfrun å Wittskövle.

Under sina äldre år nedlade grevinnan Ascheberg mycken tid och mycket arbete på barmhärighetsinrättningar av olika slag, som hon fått till stånd. Bland annat grundade hon en alldeles utomordentlig skola vid Tosterup, vilken mycket lät tala om sig. Hon anställde och underhöll en duglig lärare vid denna, så att barnen där fingo lära sig att både läsa och skriva. Det var 1743, som denna skolinrättning kom till stånd, och var denna ordnad efter ungefär samma principer som de, vilka användes under de första årtiondena efter den obligatoriska folkskolestadgans genomförande 1842. Alltså var hon i bemärlta avseende såväl som i åtskilliga andra ett århundrade före sin tid.

För de fattiga inom de församlingar, varöver hon hade att befalla, ordnade hon på bästa sätt. Dessa erhöles årligt underhåll i spannmål från de resp. gårdarna, och hon älskade att själv personligen besöka dessa för att konstatera huru de hade det. Ingen skulle kunna säga att någon av hennes underlydande led nöd, ingen från hennes gods skulle behöva uppenbara sig ute i bygden som bettlare. Men återigen gick det icke an att slöa till för dem som voro i sin krafts dagar, man visste aldrig när den raska grevinnan kom ridande eller åkande. Hennes förvaltare och godstjänstemän måste därför vara vaktsamma och påpassliga, och då hon kom synades allt i detalj. Något underslev vare sig i smått eller stort kunde icke ske. Detta hennes sätt att sköta sina gårdar och den lätthet var-

med hon kunde orientera sig i det ena som det andra bidrog till att skapa den ekonomiska framgång hon vann.

Hon nådde en ovanligt hög ålder. Grevinnan Ascheberg avled nämligen först år 1753. Hon hade då uppnått 82 år. Hon var den sista av grevliga namnet von Ascheberg och rättfärdigar skalden Dalins utsago i hennes gravskrift, som slutar med dessa ord: »Ack! lycka då ett ädelt släkte med sådan klarhet slocknar ut.» En stor och omfångsrik likpredikan författades till begravningen av doktor Casten Aulin, och denna slutar med orden: »Saliga fru grevinnans äreminne lever på jorden, och dess själ lever uti Herrans boningar, dit vår Frälsare bannat vägen både för henne och för oss andra, som efter en kristelig vandel, i ett levande förtroende till Kristi förtjänst, omsider slockna ut, och sluta vårt jordiska vandringslopp.»

PEHR JOHNSON.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Kristianstadskretsen sammmanträdde den 23 sept. å Friourarehotellet, varvid fröken Clara Munck af Rosenchiöld lämnade en redogörelse för F.-B.-F:s årsmöte i Stockholm i våras och fru Elisabeth Sjövall berättade om en resa i Danmark denna sommar med Föreningen Nordens skandinaviska skol-folksmöte på Hindgavls slott som slutmål. Kvällen avslutades med samkväm och muikallisk underhållning.

Kumlakretsen hade den 18 sept. sammanträdde å Kumla hotell, varvid fröken Vienna Mesterton redogjorde för de politiska partiernas förslag i försvarsfrågan vid året riks-

dag samt för en del andra på dagordningen stående frågor.

Till den fyra veckors folkhögskolekurs, som tager sin början den 16 nov i Kumla, anslogs ett begärt penningbidrag.

Linköpingskretsen hade den 9 okt. anordnat ett offentligt möte å hushållnings-sällskapets lokal, varvid F.-B.-F.-s byråföreståndarinna i Stockholm fröken Axianne Thorstenson höll föredrag om den kvinliga ungdomens yrkesval.

Strängnäs-kretsen sammanträdde den 22 sept. på Skogshyddan och doktor Anne Jansson redogjorde för F.-B.-F.-s årsmöte i Stockholm. Dr Jansson slutade sitt föredrag med att framhålla att förbundet i december firar sin 40-årsdag och att denna dag borde förbin-

das med kraftiga insatser från kretsarnas sida till att stödja och utveckla förbundets verksamhet. Särskilt borde ansträngningar göras att genom kraftigt ekonomiskt stöd, exempelvis värvande av stödjande medlemmar, bidra- ga till att förbundet på ett effektivt sätt kan fullfölja sin verksamhet. Efter en stunds diskussion angående bästa sättet att fira minnesdagen vidtog sällskapligt samkväm.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinsti- tution har av okänd givare mottagit 15,000 kr: att tilläggas länsinsatsen för Krönobergs län. Avkastningen från fonden kommer att utgå i stipendier till elever vid lärarinneseminarier eller sjuksköterskeskolor.

Notiser från bokvärlden.

Prästaskräcken och den bot- tenlösa prästasäcken av *Sonja Haneson*. Wahlström & Widstrands förlag.

Den som läste Tord Torparens *Sa lig prostens trälkvinna* när den för en del år sedan kom ut glömde inte snart den boken. Nu visar sig Sonja Haneson vara identisk med Tord Torpare, och man finner snart ut i vilket nära samband den tidigare "verklig- hetsskildringen" och den nu utgivna bo- ken stå till varandra. Denna senare är emellertid med sina generella angrepp på förhållandena inom prästvärlden en ännu mycket allvarligare sak än den till ett särskilt fall lokaliserade berättelsen om en utpinad och hart när ihjälsläpad prästhustru, även om denna hade otve- tydiga drag av direkta avslöjanden.

Det är särdeles vanskligt att yttra sig om en bok vilken som Sonja Hane-

sons utgör en skildring av förhållanden som endast de med dem förtrogna kun- na verkligen bedöma. Initierad måste förf. själv utan allt tvivel vara. Man har inte rätt att ifrågasätta sannfärdig- heten av de exempel ur verkliga livet hon anför när hon framhåller avigsidorna av prästens ställning, av präst- gårdsgästfriheten och — inte minst — av prästfruns plikter och åligganden. Man frågar sig dock om inte förf. drö- jer vid förhållanden som i det stora he- la försvunnit eller åtminstone överlevat sig själva, så att tiden utan vidare gör av med dem. Givetvis finnas rester alltjämt kvar av det snedvridna system förf. vill komma till livs, men brukar hon möjligen inte överflödig kraft för att stöta ned det som måste vara fall- färdigt av sig självt?

Uppseendeväckande är och förblir boken genom dess direkta angrepp på

statskyrkan sådan den i vissa fall är organiserad och verkar. Mycken ond blod kommer den för visso även att uppväcka, så pass hänsynslöst som anfallen riktas både mot systemet och personerna inom det. Fullkomligt ärlig är dock utan all fråga förf:s avsikt att verka gott för just den kyrka hon så hårt gisslar — men vilken hon, som hon säger i bokens förord, "av Sveriges rikets lag är förhindrad att med ämbetsmannens blick inifrån betrakta — — —".

Ett år i Australien av *Hedvig af Petersens*. J. A. Lindblads förlag.

Det är nog inte många svenskar som ha att berätta om ett år i Australien, men den som reser till detta avlägsna land har något att berätta. När det då sker på ett så ledigt och roande sätt som Hedvig af Petersens', följer man med nöje med på resan och tar reda på förf:s öden och äventyr där.

Hon har ett älskvärt litet löje tillreds för sin egen person i egenskap av social expert på alla möjliga områden. Men expert eller icke, hon skriver lika intresserat om sina inspektioner av statlig australisk barnavård, fångvård och annat mera som om exempelvis kapplöningar och ett resande teatersällskap.

Australien från Sydney till Perth — inte nästgårdstrakter — reser man igenom intresserad av såväl landets yttre aspekt som av mänskorna och samfundsförhållandena så som de presenteras oss av förf., och man avlägger t. o. m. ett besök på Nya Zeeland, trots pågående stewarts- och stuveriarbetarstrejker. Det är idel nya tavlor, som rullas upp, och har man över huvud taget upptäckarlust i sig, så äro dessa både instruktiva och glada strövtåg att ta vara på.

Alla tanter flicka. Roman av *Annie Åkerhjelm*. Albert Bonniers förlag.

I Annie Åkerhielms rikhaltiga och ofta avsevärt temperamentsfulla romanproduktion intar denna sista bok en oförarglig plats. Problem- och tendensfri, till och med fri från krigsåverkan, då handlingen är förlagd till den idylliska tiden före världskriget, därtill lokaliserad till en skånsk småstad, från vars horisont Hälsingborg skymtar som inbegreppet av vad en stad kan rymma av farligt folk, är den endast lugnande opiat. Man undrar visserligen ett ögonblick över att livet kan — eller skall man säga kunde? — vara så enkelt och simpelt, men sedan man kommit över denna impulsiva invändning, föranleder boken inga vidare reflexioner. Hur naturligt är det ej att livets högsta lycka för en ung flicka är att bli förlovad med en skånsk husärlöjtnant, som därtill är kapplöpningsryttare och ägare av ett bedårande fullblod. Tur är det förstas att flickan inte ett ögonblick reflekterade på den tant-aktige adjunkten, som presenterade sig först. Det kunde ha hänt en mindre resolut flicka än unga Dora, och då hade komplikationer uppstått och kanske den stora tragedien gjort sitt intåg i den lilla staden. Som det är, frossar man oförbehållsamt i hennes lyckas härlighet, inte minst på grund av den nästan dityrambiska flykt förf:s skildring av densamma har. Alla tanterna, åt vilkas tillvaro Dora förlänat ett innehåll, äro också samtliga oförbehållsamt förtjusta, glömska av sin tidigare fåvitska önskan att adjunkten skulle bli den oundvikliga mannen i Doras liv.

Teckningen av miljö och människor är den habila och vana författarinnans. Som vanligt handskas Annie Åkerhielm tekniskt skickligt med sitt stoff, och karaktärsskildringen är god psykologi.

I rang med husets katt av Astrid Våring. Wahlström & Widstrands förlag.

Det har sig verkligen en liten smula svårt att i våra dagar tro på guvernantens existens. Hon passar inte ihop med tiden. Får man därtill hörä att hon har rang med husets katt, tycker man för visso att det hela är en omöjlig anakronism.

Astrid Vårings bok övertygar emellertid om att både den ena och det andra förekommer. Den ger ett mycket direkt intryck av verklighet, självupplevad kan man nog tryggt tillägga. Här är också en tvelsutän typisk socialmiljö, briljant tagen på kornet, och om än — lyckligtvis — ej alla hemlärarinnor i likhet med Märilt råka ut för en patron Svensson på Ödele, frammanar denna bok perspektivet av en rad unga guvernanter med en föga avundsvärd lott.

Vad man skulle vilja önska dessa vore att de hade Märilts oförbränneliga glada humör och utomordentliga förmåga att hantera människor och skaka av sig obehagligheter. Tyvärr är hon alldeles säkert ej i detta avseende typisk.

En kostbar humor kryddar den säkra och roligt skrivna boken. Är den verkligen en debut? I så fall gratuleras författarinnan till ett lyckat första försök. Att Torbjörn Haller blivit så pass mycket romanhjalte och själva förälskelsehistorien en smula söt får troligen hänföras till en ungdomlig och för litterärt bruk ej fullt tuktad ömhetskänsla personligen hos författarinnan. Men sådant bättrar sig med åren, och utgående ifrån Astrid Vårings redan fullt framträdande friska författarkynne kan man troligen räkna detta enbart som en övergående ungdomsförsyndelse.

E. K—N.

Insända böcker.

Albert Bonnier: **Alla tanters flicka**. Roman av Annie Åkerhielm. — **Brev från Amerika** av Gustav Frenssen. Översättning. — **Döda människor**. Noveller av Rudolf Värnlund. — **Litterärt** av Olle Holmberg. — **Olof Gran och Ebba Fincke**. Roman av Ulla Bjerne.

J. A. Lindblad: **Ett år i Australien** av Hedvig af Peterssens. Med 113 illustrationer. — **Signe Hedmarks äktenskap**. Berättelse av Ellen Yngve. — **Joakim Karlsson** och annat statfolk av Vira Eklund. — **När seklet var ungt**. Berättelser från det gamla Lund av Cecilia Bååth-Holmberg. Femte upplagan. — **Alla goda andar**. Roman av Anna Scheiber. Översättning av Fanny Ekenstierna. — **Rebecka från Solbäcksgården** av Kate Douglas Wiggin. Översättning av Hanna Östberg.

P. A. Norstedt & Söner: **Skärvan av trollspegeln** av Sigrid Undset. Översättning av Inge Bahnson-Rosenberg. Andra upplagan.

Wahlström & Widstrand: **I rang med husets katt** av Astrid Våring. — **Prästaskrieken och den bottenlösa prästasäcken**. Tio små kapitel om prästbrister och de tomma kyrkorna av Sonja Haneson (Tord Torparö). — **Solsidans frestelse**. Roman av Hjalmar E. Nelson. — **Erik Axel Karlfeldt**, personlighet och diktning. En studie av Axel Magnus Carlsson. — **Med tysta vänner** av Richard King. Översättning av Emelie Kullman. — **Den outsläckliga gnistan**. Överflyttning till engelska från originalmanuskriptet av F. W. Bain. Översättning av Ragnhild Haglund. — **Syner** av Coulson Kernahan. Översättning av Fanny Ekenstierna. — **Förspelen** av Paul Géraldy. Översättning av Hjalmar Söderberg. **Det purpurstänkta landet** av W. H. Hudson. Översättning av Karin Jensen. — **Smakens fysiologi** av Brillat-Savarin. Översättning av Algot Ruhe med inledningsord av dr S. Hybinette.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett nr i veckan.
Redaktris: Anna Hammar Dahl. Adress:
Pipersgatan 9, Stockholm. Utgår till skolhusen,
speciellt å landsbygden, över hela Sverige. Kom-
munernas annonsorgan vid ledigförklarande av
skoltjänster.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS BYRÅ

48 KLARABERGSGATAN 48

UPPLYSNINGSBYRÅN

RIKSTEL. 27 62.

ALLM. TEL. NORR 58 50.

ÖPPET 11—4.

---

*Upplysningar lämnas rörande kvinnliga arbetsområden, ut-
bildningskurser, löneförhållanden m. m.*

INNEHÅLL.

Härnäst!

Josefina Bengts. Av Anna Bäckström.

På jakt i Amerika 1924 efter Fredrika Bremer.

Av Naima Sahlbom.

Kringblick.

En borgfru från 1700-talet. Av Pehr Jonsson.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Notiser från bokvärlden.

Ledig annonsplats!

A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564

Riks Tel. 89 87

FÖRSTKLASSIGA VAROR!

SMAKFULLT ARBETE!

BILLIGA PRISER!

REKOMMENDERAS

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

— SJUKKASSA —

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen: KLARABERGSGATAN 48 "

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**